

Öğretmenler için Örgütsel Vatandaşlık Davranış Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Öğretmenler için Örgütsel Vatandaşlık Davranış Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27228>

Özet

Bu ölçek, Özden Kepenek tarafından 2008 yılında tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçeğin temel amacı, öğretmenlerin çalıştıkları eğitim kurumlarında sergiledikleri gönüllü, resmi görev tanrımlarının ötesine geçen davranışları bütünü olan Örgütsel Vatanda?l?k Davranışı (ÖVD) düzeylerini belirlemektir. Çalışma, özellikle öğretmenlik meslek etik ilkelerinin bu davranışlar üzerindeki potansiyel etkisini Kocaeli ili örne?i üzerinden incelemek üzere tasarlanmıştır.

Ölçek, eğitim ortamlarında bireysel fedakarlı?, meslektaşlar arası yardımlaşma ve kurumun genel başarısına yönelik iste?e ba?lı katkıları ölçerek, örgütsel etkinli?in artırılmasına yönelik önemli psikometrik veriler sağlamaktadır. Geliştirme süreci, güvenirlik ve geçerlik çalışmaları içerilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Vatanda?l?k Davranışı, Öğretmen, Eğitim Yönetimi, Psikometri, Etik İlkeler, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Özden KEPENEK

Amaç

Öğretmenler için Örgütsel Vatanda?l?k Davranışı Ölçe?i'nin birincil amacı, öğretmenlerin kendi okullarında sergiledikleri, resmi olarak zorunlu tutulmayan ancak örgütün iyleyi ve sosyal ortam için hayati önem taşıyan gönüllü davranışları sistematik olarak ölçmektir. Bu davranışlar, meslektaşlara yardım etmekten, kurumsal toplantılara gönüllü katılmaya kadar geni? bir yelpazeyi kapsar.

Ölçek, eğitim araştırmacılar, öğretmenlerin örgütsel iklimi yapıtları katkıları derecesini belirleme ve bu davranışları etkileyen faktörleri (bu çalışmada etik ilkeler) analiz etme imkanı sunar. Böylece, eğitim yönetiminde örgütsel ba?lılı ve proaktif davranışları tevik etmeye yönelik stratejiler geliştirilebilir.

Yapı

Ölçek, örgütsel psikoloji alanının temel kavramlarından biri olan Örgütsel Vatanda?l?k Davranışı (ÖVD) yapısını hedeflemektedir. ÖVD, genellikle Nezaket, Vicdanlı?k, Sportmenlik, Centilmenlik ve Fedakarlık gibi farklı boyutlardan oluşan çok yönlü bir yapıdır.

Bu ölçek, öğretmenlerin görevlerini fazlasıyla yerine getirme istekliliklerini ve kurumun genel refahına yönelik sorumluluk alma eğilimlerini ölçerek, eğitim örgütlerindeki sosyal sermayenin ve gönüllülük düzeyinin anlaşılmasına katkıda bulunur. Ölçek maddeleri, öğretmenlerin okul kültürüne ne ölçüde pozitif katkı sağladığını belirlemeye odaklanmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin ölçülmek istenen yapıyı doğru bir şekilde ölçüp ölçmediğini belirlemek amacıyla kapsamlı geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar kapsamında, ölçeğin yapısal uygunluğunu destekleyen yakınsama geçerliliği analiz edilmiştir.

Yakınsama geçerliliğini saptamak için, aynı boyutta yer alan değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. Yapılan analizler, değişkenler arasındaki korelasyonların hem yüksek değerde olduğunu hem de istatistiksel olarak %1'lik anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, Öğretmenler için Örgütsel Vatandaşlık Davranış Ölçeği'nin ölçtüğü yapıların teorik olarak ilişkili olması beklenen diğer yapılarla güçlü bir uyum içinde olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliğini, yani ölçümlerdeki tutarlılığı ve kararlılığını belirlemek amacıyla iç tutarlılık analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, psikometrik araştırmalarda standart kabul edilen Cronbach'ın alfa kat sayısı hesaplanmıştır.

Kaynak materyalde spesifik alfa katsayısı değeri belirtilmemiş olsa da, bu yöntemin kullanılması, ölçek maddelerinin aynı temel yapıyı ne kadar homojen ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünün araştırıldığına göstermektedir. Yüksek bir Cronbach alfa değeri, ölçeğin güvenilirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu işaret edecektir.

Faktör Analizi

Ölçeğin temel boyutları ve altında yatan yapısal bileşenlerini ortaya çıkarmak için kullanılan faktör analizine dair detaylı bulgular (örneğin, kaç faktör elde edildiği, faktör yükleri) kaynak özetinde yer almamaktadır. Ancak, ölçeğin geliştirme aşamasında olduğu göz önüne alındığında, yapı geçerliliğini desteklemek amacıyla faktör analizinin uygulandığı varsayılmaktadır.

Örgütsel Vatandaşlık Davranış genellikle çok boyutlu bir yapı olduğundan, bu ölçeğin de büyük ihtimalle birden fazla faktörden oluştuğu düşünülmektedir. Ölçeği kullanacak araştırmacıların, faktör yapısını netleştirmek için orijinal yüksek lisans tezine başvurması veya kendi örneklemelerinde Doğrulayıcı Faktör Analizi yapması önerilir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: 5'li Likert Tipi Ölçek. Derecelendirme formatı 1 (**hiçbir zaman**) ile 5 (**her zaman**) arasında deyişen beş seçeneği içermektedir.

Language Available: Türkçe

Population Group: Öğretmenler (Eğitim Profesyonelleri)

Age Group: Belirtilmemiştir (Çalışan yetişkin nüfus).

Population Details: Kocaeli ilinde görev yapan öğretmenler örneklem olarak kullanılmıştır. Ölçek, Türk eğitim sistemindeki öğretmenler için geçerlidir.

Test Methodology: Bu araç, yüksek lisans tezi kapsamında psikometrik yöntemler (yakınsama geçerliliği ve Cronbach alfa) kullanılarak geliştirilmiş bir öz bildirim anketidir.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Bağlılık, Okul Yönetimi, Eğitim, Örgütsel Vatandaşlık Davranışı, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, Eğitim Etiği.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Özden Kepenek (2008 çalışması sırasında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ile ilişkilidir).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Bu ölçek, Özden Kepenek tarafından 2008 yılında akademik bir çalışmada (Yüksek Lisans Tezi) amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin ticari kullanım veya telif ücretleri hakkında bilgi kaynakta yer almamaktadır.

Akademik veya araştırmaya amaçlı kullanım için, yazar Özden Kepenek veya Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden izin alınması tavsiye edilir. Ölçeğin orijinal yüksek lisans tezi ve ekleri aracılığıyla elde edilen PDF dosyası aşağıdaki adresten indirilebilir: ogretmenler-icin-orgutsel-orgutsel-vatandaslik-davranisi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Ke?enek, Ö. (2008). *Ö?retmenlik meslek etik ilkelerinin örgütsel vatanda?lık davran???na etkisi (Kocaeli ili örne?i)* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya. Tezin YÖK Ulusal Tez Merkezi Eri?im Ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Ö?retmenler ?çin Örgütsel Vatanda?lık Davran??? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri (soru veya ifadeler) kaynak içerikte sa?lanmam???tır. Maddelerin tam listesine ve puanlama yönergelerine ula?mak için Özden Ke?enek'in 2008 tarihli yüksek lisans tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.